

DECIZIE

25 aprilie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecător – Valeriu Doagă,

Judecători – Ion Druță, Tamara Chișca-Doneva,

Nina Vascan, Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de către ÎS „Servicii Transport Auto”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎS „Servicii Transport Auto” către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu SRL „Asgor Trans” privind anularea ordinului nr. 60 din 12 martie 2016,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017, prin care s-a respins apelul declarat de ÎS „Servicii Transport Auto”, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 04 aprilie 2017,

c o n s t a t ă :

La 18 mai 2016, ÎS „Servicii Transport Auto” a depus o cerere de chemare în judecată către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, succedat în drepturi procedurale de Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova, intervenient accesoriu SRL „Asgor Trans” privind anularea ordinului nr. 60 din 12 martie 2016.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 12 martie 2016, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a emis ordinul nr. 60 prin care în programul rutier interraional (anexa nr. 1 la ordinul nr. 192 din 31 decembrie 2014) s-a inclus ruta Chișinău 15:50 - Coștangalia 05:45, atribuită SRL „Asgor Trans”.

Consideră reclamanta că, acest ordin este ilegal în fond și emis contrar procedurii stabilite de lege, și făcând trimitere la prevederile art. 153 alin. (6) din Codul transporturilor rutiere, susține că la adoptarea programului rutier urmează a fi incluse toate rutele existente la moment și care au fost atribuite în conformitate cu normele legale. Astfel, executând această prevedere, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor la data de 31 decembrie 2014, a adoptat ordinul nr. 192 prin care a aprobat programele de transport rutier. La emiterea ordinului

respectiv, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor a analizat și demersurile înaintate de către SRL „Asgor Trans” privind includerea rutei Coștangalia-Chișinău, însă ținând cont de faptul că deservirea acestei rute a fost retrasă drept urmare a încălcărilor comise de această companie, Ministerul a decis neinclusiunea acestei rute în program.

Dat fiind faptul că SRL „Asgor Trans” nu a fost de acord cu neinclusiunea cursei respective în program, a contestat cu cerere prealabilă și apoi în instanță ordinul nr.192, însă cerința de a suspenda neinclusiunea rutei nominalizate până la examinarea în fond a cauzei, a fost respinsă prin decizia Curții de Apel Chișinău. Potrivit reclamantei, cauza civilă la cererea înaintată de SRL „Asgor Trans” se află la examinare la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, iar pe marginea acestui litigiu nu este emis nici un act judecătoresc privind fondul cauzei.

La 12 martie 2016, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, neavând nici un document judecătoresc în privința litigiului menționat *supra*, a emis ordinul nr. 60 prin care a reintrodus ruta Coștangalia-Chișinău în conținutul ordinului nr.192. Reclamanta consideră că, în așa mod, a fost grav încălcat art. 37 al Codului transporturilor rutiere, deoarece ruta Coștangalia-Chișinău are un traseu comun cu mai multe curse, unele din care sunt deservite de compania reclamantă și care se suprapun mai mult de 70% din traseu, iar intervalul de timp nu este respectat, fapt confirmat prin copiile autorizațiilor de transport anexate la cerere.

Mai mult, ordinul nr. 60 a fost emis la data de 12 martie 2016, pe când data-limită a fost 15 februarie 2016, iar Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor nu a făcut nicio analiză a fluxului de călători pe rutele învecinate, nu a întocmit niciun act în acest sens și a emis ordinul în mod abuziv. De asemenea, reclamanta consideră că de către Minister nu a fost respectată procedura de atribuire a rutei noi și nu s-a organizat un concurs, iar restabilirea rutei Coștangalia-Chișinău afectează grav activitatea reclamantei, cauzându-i daune materiale.

Precizează că, deși la data de 22 martie 2016 a depus cerere prealabilă împotriva acestui ordin, care prin răspunsul Ministerului din 20 aprilie 2016 a fost respinsă, pârâtul nu a dispus suspendarea actului administrativ contestat până la finalizarea litigiului.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 04 aprilie 2017, acțiunea înaintată de ÎS „Servicii Transport Auto” către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu SRL „Asgor Trans”, a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017, s-a respins apelul declarat de ÎS „Servicii Transport Auto”, fiind menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 04 aprilie 2017.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, la momentul intrării în vigoare al Codului transporturilor rutiere - data de 15 septembrie 2014 și al emiterii ordinului nr.192 din 31 decembrie 2014 privind elaborarea Programului de transport rutier interraional, precum și Lista operatorilor de transport care vor deservi rutele/cursele incluse în programul menționat, ruta Chișinău 15.50 - Coștangalia 05.45 exista și era valabil atribuită spre deservire SRL „Asgor Trans”, dat fiind faptul că a fost deschisă prin ordinul nr.112 din 02 mai 2013, iar prin ordinul nr.177 din 17 noiembrie 2014 a fost abrogat ordinul nr. 209 din 23 august 2013 (prin care se retrăgea de la SRL „Asgor Trans” dreptul de deservire a rutei în cauză) cu restabilirea rutei Chișinău 15.50 - Coștangalia 05.45.

Astfel, se prezumă că, această rută exista de la momentul intrării în vigoare a Codului transporturilor rutiere și, pe cale de consecință, potrivit art.153 alin. (6) al Codului transporturilor rutiere, urma să fie inclusă în program automat, fără respectarea prevederilor art. 37 și art. 38 din același cod, fapt menționat expres de art.153 alin. (7) al Codului transporturilor rutiere. Or, dacă ruta Chișinău 15.50 - Coștangalia 05.45 urma să fie automat închisă în baza ordinului nr.192 din 31 decembrie 2014, fără respectarea prevederilor art. 37 și art. 38 ale Codului transporturilor rutiere, luând în considerație că intimatul-pârât a recunoscut că neincluderea acesteia în program s-a datorat unei erori de redactare, ordinul nr. 60 din 12 martie 2016, la fel nu urma să fie supus rigorilor stabilite de art. 37 și art. 38 ale Codului transporturilor rutiere, deoarece prin respectivul ordin, s-a înlăturat eroarea tehnică admisă la emiterea ordinului nr.192 din 31 decembrie 2014.

La 06 decembrie 2017, ÎS „Servicii Transport Auto” a depus cerere de recurs nemotivată împotriva deciziei instanței de apel, iar la 14 februarie 2018 – recurs motivat, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea înaintată de ÎS „Servicii Transport Auto”.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material și procedural. Astfel, potrivit recurenței, ruta Chișinău 15.50 - Coștangalia 05.45 a fost atribuită intervenientului cu încălcarea procedurii și a normelor existente în acest sens, iar faptul că această rută exista anterior este un fals. Mai mult, ruta atribuită intervenientului se suprapune cu rutele deservite de recurentă, acest fapt cauzându-i prejudicii enorme. Consideră recurenta, că instanțele inferioare, pe parcursul examinării cauzei, au dat apreciere doar argumentelor invocate de pârât/intimat și intervenient, fără a ține cont de argumentele recurenței.

La 28 februarie 2018, SRL „Asgor Trans” a depus referință la cererea de recurs, iar la 23 aprilie 2018 – referință suplimentară, solicitând respingerea acesteia și menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017.

La 27 martie 2018, Ministerul Economiei și Infrastructurii, succesor în drepturi al Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, a depus referință la cererea de recurs, solicitând considerarea acesteia ca inadmisibilă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei rezultă că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 23 noiembrie 2017, fiind expediată participanților la proces la data de 12 ianuarie 2018 (f.d. 22, vol. III), însă nu există dovezi privind recepționarea acesteia de către părți. Conform mențiunii de pe verso f.d. 23, vol III, avocatul recurenteii – Demenciuc Roman a primit copia deciziei motivate a instanței de apel la data de 25 ianuarie 2018. Astfel, având în vedere faptul că recursul nemotivat declarat împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017 a fost depus la anterior expedierii deciziei motivate participanților la proces – la 06 decembrie 2017, în conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 28 martie 2018, recursul declarat de ÎS „Servicii Transport Auto” a fost considerat admisibil.

Potrivit art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de ÎS „Servicii Transport Auto” și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să transmită pricina spre rejudecare în instanța de apel, în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Examinând materialele cauzei, Colegiul constată că instanța de apel a examinat cererea de apel superficial, fără să dea o apreciere tuturor circumstanțelor cauzei, precum și probelor anexate la materialele cauzei, care sunt importante pentru soluționarea justă a litigiului.

În contextul prevederilor art. 373 CPC, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de recurs constată că, ÎS „Servicii Transport Auto” a depus o cerere de chemare în judecată către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, succedat în drepturi procedurale de Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova, intervenient accesoriu SRL „Asgor Trans” privind anularea ordinului nr. 60 din 12 martie 2016.

Potrivit recurenței ÎS „Servicii Transport Auto”, ordinul contestat a fost emis în baza ordinului nr. 177 din 17 noiembrie 2014 cu privire la executarea încheierii Judecătoriei Buiucani, dosar nr. 3-319/14 din 11 noiembrie 2014.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2014, a fost confirmată tranzacția de împăcare încheiată între SRL „Asgor Trans” și Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, conform căreia:

- a) Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor se obligă să anuleze Ordinul nr. 209 din 23 august 2013, în partea ce ține de retragerea dreptului de deservire a rutei Chișinău 15:50 - Coștangalia 05:45 de la SRL „Asgor Trans”, cu restabilirea ei în rețeaua națională de rute regulate după SRL „Asgor Trans”;
- b) SRL „Asgor Trans” renunță la dreptul de a pretinde daune materiale și/sau morale prezente sau viitoare, din contul Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Agenției Naționale Transport Auto, ÎS „Gările și Stațiile Auto” pe marginea dosarului nr. 3-319/14.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 17 iunie 2016, a fost admisă cererea de revizuire depusă de către ÎS „Servicii Transport Auto” și SRL „Eurotrans Tur”, fiind casată încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2014 prin care s-a confirmat tranzacția de împăcare, iar cauza a fost reținută în prima instanță pentru examinarea litigiului în fond.

În cererea de apel declarată de către ÎS „Servicii Transport Auto” s-a făcut trimitere la faptul că încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2014, întru executarea căreia a fost emis ordinul nr. 177 din 17 noiembrie 2014, iar ulterior și ordinul nr. 60 din 12 martie 2016, este de fapt casată în urma admiterii cererii de revizuire. De asemenea, apelanta a invocat și faptul că litigiul respectiv este la etapa de soluționare în prima instanță, considerând că ambele litigii sunt conexe și urmează a fi examinate împreună.

Reieșind din cele menționate, Colegiul precizează că soluția adoptată de către instanța de apel este nemotivată, deoarece din textul acesteia nu se reliefează o motivare amplă asupra tuturor motivelor expuse de către participanții la proces în prezenta acțiune, precum și nu sunt apreciate toate probele importante pentru soluționarea cauzei, or, Curtea de Apel Chișinău a evitat să se expună asupra argumentelor din cererea de apel menționate mai sus.

Ca urmare, instanța de recurs este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel și prima instanță nu s-au expus asupra impactului casării încheierii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 11 noiembrie 2014 asupra legalității ordinului contestat, precum și asupra conexiunii dintre prezentul litigiu și litigiul la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL „Asgor Trans” către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor cu privire la contestarea ordinului nr. 209 din 23 septembrie 2013 în partea retragerii dreptului de deservire a rutei Chișinău 15:50 - Coștangalia 05:45 de la SRL „Asgor Trans”.

Or, potrivit art. 130 alin. (1) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În atare ordine de idei, Colegiul reține că din decizia contestată, precum și din procesele-verbale ale ședințelor de judecată și hotărârea primei instanțe, nu se disting anumite ipoteze prin care să se ateste că ar fi fost supuse aprecierii circumstanțele menționate supra, or, instanța de apel nu a evidențiat probele obiective, veridice, pertinente și admisibile, care să confirme temeinicia deciziei emise de ea în prezenta cauză. Respectiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a verifica corectitudinea aplicării de către instanța de apel a cadrului legal, în condițiile când aceasta nu a constatat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, precum și nu a definitivat probatoriul prezentat în acest sens.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată. Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel urma să constate și elucideze pe deplin circumstanțele cauzei și probele prezentate în acest sens, să le examineze și să le dea o apreciere în cumul, reflectând în decizie motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de celelalte, așa cum prevede alin. (4) al art. 130 CPC.

În conformitate cu art. 373 alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Instanța de recurs remarcă că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților

Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce, în speță, lipsește. Or, principiul procesului echitabil reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

Astfel, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a trimite prezenta cauză civilă spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La judecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, creând condiții obiective și reale participanților la proces și judecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală, reieșind din toate circumstanțele reale și esențiale ale pricinii.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către de ÎS „Servicii Transport Auto”.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată ÎS „Servicii Transport Auto” către Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu SRL „Asgor Trans” privind anularea ordinului nr. 60 din 12 martie 2016, și se remite pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecător

Valeriu Doagă,

Judecători

Ion Druță,

Tamara Chișca-Doneva,

Nina Vascan,

Svetlana Filincova